

BÉLÁDI ILONA, AZ ELSŐ TANSZÉKVEZETŐNŐ ÉS FELTALÁLÓ A SZEGEDI ORVOSKARON

„Amit csináltam: jó mulatság, férfimunka volt”

A laudáció az egyetem orvoskari vezetése részéről elmaradt, ellenben az első ott kinevezet tanszékvezetőnőt, az orvostudományi kar mikrobiológiai intézetét két évtizeden át vezénylő Béládi Ilonát volt kollégái tudományos üléssel köszöntötték. A öt szabadalmat jegyző feltalálóval, a hazai interferon gyártásban el-évülhetetlen érdemeket szerző, a mai napig publikáló víruskutatóval arról is beszélgettünk, milyen öröm és bánat érint egy asszonyt a családjában, milyen a hivatását gyakorolva.

– Életem egyik legjobb nyolc éve volt, amit a szegedi Árpádházi Szent Erzsébet, a mai Tömörkény gimnáziumban töltöttem – kezdi Béládi Ilona az iskolaévekkel annak magyarázatát, miként lett bölcsész, majd mégis inkább orvostanhallgató, később víruskutató, s az orvostudományi egyetem mikrobiológiai intézete vezetőjeként az első tanszékvezetőnő.

Szerencsésnek mondhatom magam, mert – köszönhetően az édesanyámnak, a férjemnek – nekem sikerült összeegyeztetnem az otthoni és a munkahelyi feladatokat, s anyagilag rendezett körülmények között éltünk. Most, hogy drága férjem, Oláh Ferenc belgyógyász főorvos elhunyt, és 54 év házasság után egyedül maradtam, talán még a fiaimnál is nagyobb figyelmet szentelek unokáimnak.

Eredmény: csapattal

Árulkodnak a munkahelyi íróasztalra tett és a falon függő fotók: a kíváncsiskodó idegenre is mosolyog az öt unoka portréja, visszarepít a hetvenes évekbe a fehérköpenyes

Boldogság

„A cirkuláris elmebajhoz hasonlítható a kutatási aktivitás – mosolyodik el Béládi Ilona, aki 1949-től 1994-ig naponta, most emeritus professzorként hetente többször is bejár a Dóm téri intézetbe. – Hétfőn mindig úgy léptem be a kapun, mint egy óriás: nagy tervekkel.

Szombaton viszont sokszor törpeként távoztam, mert a kísérletek nem mindig zárulnak nagyszerűen. De vártam az új hétfőt, amikor ismét óriásként szöhettem terveket. Ez adott békét a lelkemnek, ez a ritmikusság hozott nekem kiegyensúlyozottságot, boldogságot.”

Munkahelyi és családi fotók társaságában – Béládi Ilona

FOTÓ: MISKOLCZI RÓBERT

nőket és férfiakat ábrázoló csoportkép, majd az ötvenes-hatvanas éveket idézi a két férfiportré.

– Sabin professzor, az orosz származású amerikai mikrobiológus, a gyermekbénulás elleni védekezés, a Sabin-cseppek atyja kétszer is el látogatott Szegedre, annyira tisztelte intézetünk alapítóját, Ivanovics professzort. Ivanovics György 1929-től vállalt állást a Horthy Miklós Tudományegyetem közegészségtani intézetében, mely 1952-ben kapta a mikrobiológiai intézet nevet – mutat a férfielődjenek fotójára a professzorasszony. – A másik főlvetel egy intézeti összejövetelen készült: a kutatókohégák mellett felsorakoztak az asszisztensek, de a kémcsöveket és Petri-csészéket mosogató asszonyok is. Mert így együtt, csapatmunkával értük el az eredményeket.

Csodálatos anyag az interferon, amelyet a vérben keringő fehérvérsejtek termelnek a szervezet immunrendszerének működésbe lépésekor úgyszólván minden vírushatás hatására. Ezért fontos ez az először felismert citokin, amely szakmai sikereket hozott a Béládi Ilona vezette csoportnak.

Csodagyógyszer...

– Laboratóriumi módszerként kidolgoztuk azt a technológiát, amit alkalmazva az EGIS gyógyszergyár nagyobb volumenben gyárthatott interferont humán fehérvérsejtek felhasználásával. Így született három szabadalom. Aztán meg Pusztai Rozália munkatársammal egé-

Örökség

Béládi Ilona intézetvezetőségének húsz éve alatt 9 kandidátusi értekezés íródott interferon, 2 bakteriológiai témában; 4 nagydoktori anyaga készült el (2 interferon témában), s mindegyik dolgozat tartalmazott új elemet – világszponylatban is. Ezért is minősíti életét tartalmasnak Béládi Ilona, aki – ha úgy adódna – ugyanezt még egyszer végigfutná.

szen véletlenül feltaláltuk, hogy csirkesejtekből nem szaporodik a humán adenovírus, de hatására interferon termelődik. Ezután több laboratórium-ban is minket követtek.

Nem lett magyar gyógyszer az interferonból, mert hiányzott a szegedi módszer menedzselése. Pedig sokféle kórkép – például csontvelő- és nyirokszövet-daganat, a fehérvérűség, de leghatásosabban a hepatitis C-vel fertőzött betegek – kezelésére alkalmas. Ugyanakkor túl sok folyamatot elindít a szervezetben. Ezért az interfe-

ron nem lehet specifikusan jó egyetlen betegség gyógyítására.

Nem csalódott

– Írásom is van róla, hogy én voltam az első női tanszékvezető – a szegedi egyetemen, de az orvoskaron biztosan – mutatja a dékáni hivatal levelét Béládi professzor. – Aktív koromban nem foglalkoztam azzal, amikor valahol azt éreztették velem, hogy én „csak” nő vagyok, mert az intézetben belüli mikroklíma csodálatos volt, ott a férfiak támogatását is élveztem. Ugyanakkor az egyetemi makroklimát jellemzi, hogy most, mikor munkatársaim a 80. születési évfordulómra értékes előadásokkal rukkoltak ki, e tudományos üléseken az egyetem vezetősége nem képviseltette magát.

„Aktív koromban nem foglalkoztam azzal, amikor valahol azt éreztették velem, hogy én „csak” nő vagyok, mert az intézetben belüli mikroklíma csodálatos volt.”

mulatság, férfimunka volt”.

ÚJSÁZSI ILONA

Szép kezek őrzői

Ősszel a változékony időben a kéz ápolására jobban kell figyelni. Ehhez is adóttak természetes szerek, házi receptek – sokszor nem is gondoljuk, mennyire kézközelben vannak.

A hűvösebb idő, a házimunka sokakat megviseli, ha nem táplálják megfelelően a bőrt, az nemcsak kivörösödik, érdes lesz, de be is repedezhet. Rendbe hozni nehezebb, mint megelőzni a bajt. A közkeletű krémek mellett jó ismerni a régi, bevált házi kencéket is – alapanyagaik minden konyhában kéznél vannak.

A bőr táplálására, puhítására az olívaolajat a kezünkre is lehet használni: a meglangyosított olajjal bekent kezét tekerjük be vékonyan géz-pólyával, tegyük rá negyedórára egy kisebb frottírtörülközőt, majd alaposan masszírozzuk bele a bőrbe az olajat. Az olívaolaj már heti egy-két bebugyolálás esetén is „csodatévő”. Ha pedig langyosan összedolgozunk fél teáskanálnyi olívaolajat egy evőkanál mézzel, egy-két csepp rózsaszín olajat is teszünk bele, meg egy kevéske méhviaszt, nagyon sokoldalú pakolást készíthetünk.

Az olajokban lévő glicerin, a béta-karotin a lestrapált, száraz kezét képes selymes bőrvé tenni, ha mielőbb: egy evőkanál lenolaj, hat evőkanálnyi napraforgóolaj, két-három csepp zsályaolaj keverékét kell alaposan belemasszírozni a kezünkbe. A dió olaja „elsősegély”, ha a daráját kevéske tejjel pépesítve kenjük a kézre, és 15-20 percre rápólyáljuk. A törülközős pólyában a melegben a bőr pórusai kitágulnak, és a felszívódás hatékonyabb. (Akkor is az, ha a pakolás vagy a krémezés után a kezünkre cernakesztyűt húzunk egy időre.)

A melegítő pakolás a szeles időben lehűlt kézre is jól tesz. A vérkeringést nemcsak a meleg vizes fürdőtételrel lehet élénkíteni: zörden öszi esteiken, de úgy is, hogy a kézbe vaníliaillatú krémet masszírozunk. (A krémeknél egyébként ajánlott ügyelni arra, hogy az ujjak közé is bőven kerüljön, s a körömágyba is behatolhasson.)

A megviselt kéz kiváló természetes ápolója a citromlé. A narancshéj, meg a körte és az alma héja is bőrtápláló, érdemes velük átkenni a kezét. Akárcsak zöldségtisztítás közben a sárgarépa, a burgonya vagy az uborka héjával. A burgonya megfőzve is kiváló kézápoló szer, ha joghurtal összepépesítve felkenik pár percre.

SZABÓ MAGDOLNA

Rólunk mondták

„Az agglegénységnek az az előnye, hogy amikor szép nővel találkozunk, nem kell keseregnünk azon, hogy csúnya a feleségünk.”

PAUL LEAUTAUD, FRANCIA ÍRÓ

„Minden házasságtörő asszonynak megbocsájtunk – a miénket kivéve.”

ALEXANDRE DUMAS

Az őszi divatja és színei

Elegancia és csillogás, az évszakra jellemző hangulatot árasztó színekkel. Tömören ez az őszi divat trendje, némi retro beütéssel.

MTI

Szoknya és nadrág, kosztümkabát és blézer – az őszi legfontosabb női viseletei. Természetesen egészen másképp, mint volt tavaly, vagy azelőtt. Mintha a nyolcvanas évek vonalai köszönnének vissza. Ami a legfontosabb: kosztümben, nadrágkosztümben lehetünk sportosak és elegánsak is. Minden a kiegészítőkön múlik! A blúz, a trikó, a mellény. Ezeknek ugyanis kulcsszerepük van az őszi divatban. A

blézer vagy kosztümkabát alá kötelező a csillogó-villogó, habos, csipkés, arannyal hímzett, strasszal díszített blúz. És nemcsak alkalomra, sőt! Hétköznapi is aranyfeliratos póló, arany vagy fémmel kiverő öv dukál. Nem beszélve a feltűnő, ugyancsak gyöngyös, aranyosan csillogó, nagy méretű táskáról. Ha hűvösebbre fordul az idő, jó szolgálatot tehet az egyenes vonalú rövid mellény, amelynek zárt – tehát kötött férfimellényre emlékeztető – változata is kedvelt. Ezeknek is csillogni, fényleni kell. Ha másképp nem, arany vagy színes gyöngygombokkal, sok csattal, kitűzővel. De nagyon trendi lehet egy arany-ezüst szálból kötött mellényke is.

A szoknyák hosszan takarják a térdet, olykor

egészen bokáig érnek. Szabásuk az enyhén bővülőtől a húzottig, rakottig minden variációt magukba foglal. A nadrágok ellenben derékban spórolják meg az anyagot, csípőtől indulnak, és szorosan lábra feszülnek. Miközben persze egy-két modell még hirdeti a bőszárú, mindent eltakaró pantalló diadalát. A blézerek, kosztümkabátok testre szabottak és rövidek. Színben a csokoládébarna a favorit. Mély, meleg sugárzása jól harmonizál az őszi divatszíneivel, a bézs, a rózsaszín és a törtfehér árnyalatokkal. Mindemellett a palettán ott vannak a földszínek, a drappok, a szürkék, a mustársárgák, ezek átmenetei és a mogyoró, a méz és a fáradt falevelek színei is.

